

Winnetou bij de Bedoeïenen (KMP 11, hfdst. 3 t/m 14) en De Dood van Winnetou, 1e deel (KMP 12, hfdst. 1 t/m 10, “Het Slot in het Oerwoud”)

1. Inleiding

Karl May heeft zijn verhalen over de jacht op de testamentrovers de Meltons als één geheel geconcipieerd onder de overkoepelende titel “Satan und Ischariot”. In het eerste deel heeft de lezer al kennisgemaakt met Harry Melton, die door de schrijver als Satan werd gekwalificeerd. Aan diens kwalijke praktijken kwam door de bevrijding van de Duitse emigranten en de – ten dele – afgedwongen vrede met de Yuma-indianen een voorlopig einde. Het eerste verhaal speelde zich volgens de schrijver af kort vóór 1870. Na de gebeurtenissen waarmee dit eerste gedeelte van de trilogie werd afgesloten heeft de schrijver een intermezzo ingelast onder de titel ‘In der Heimat’. Voor een beter begrip van het vervolg van de jacht op de Meltons is het van belang iets te vertellen over dit door de ‘Deutscher Hausschatz’ geschrapte gedeelte dat, voor zover mij bekend, nog nooit in het Nederlands is vertaald. Daarom zal ik bij de inhoud van dit artikel proberen de essentie van dit gedeelte, voor zover van belang, kort samen te vatten.

Voor het overige wil ik opmerken dat de trilogie “Satan und Ischariot” de enige in Karl May’s oeuvre is waarin de ik-figuur zowel in zijn Amerikaanse als in zijn oriëntaalse gedaante optreedt. Uniek is ook de inhoud van het tweede deel, omdat Winnetou hierin de Amerikaanse bodem verlaat om zijn vriend en bloedbroeder in Europa te bezoeken en hem zelfs naar de Oriënt te vergezellen. Het Apacheopperhoofd verstaat natuurlijk niet de taal van de mensen van de landen waardoor zij reizen. Een tijdlang moeten beiden zelfs in vermomming reizen. Toch weerhoudt dit Winnetou niet ervan om de inwoners van de bereisde gebieden, waar nodig, menig lesje te leren en zijn vrienden in tijden van nood te hulp te schieten. In het derde gedeelte van de trilogie betreft het reisgezelschap dan weer Amerikaanse bodem.

2. Inhoud.

2.1 In het vaderland (In der Heimat)

De ik-figuur en latere Old Shatterhand vertelt van zijn vroege ambitie om linguïst (= taalkundige) te worden en in verband daarmee een bezoek te brengen aan een professor in Dresden. Deze professor wordt niet met name genoemd, maar heeft bij de bewerking van dit verhaal door Franz Kandolf de naam Professor Vitzliputzli gekregen. Deze excentrieke geleerde, die ook een huishoudster genaamd Johanna heeft, is zo verdiept in zijn boeken dat hij nauwelijks de deur uitkomt, wat zijn gezondheid niet ten goede komt. Artsen bevelen hem dan ook

aan meer naar buiten te gaan en de gezonde berglucht op te zoeken. Zeer tegen zijn wil koopt de professor een huisje in het dorpje Ottenstein in het Ertsgebergte.

Als de ik-figuur van een van zijn reizen terugkomt en daarvan verslag wil doen wordt hij bij de uitgever overstelpt met redactiewerkzaamheden, omdat één van de redacteuren van de uitgeverij ziek is geworden. Toch ziet hij kans om 14 dagen voor Kerst tijd vrij te maken om de professor op te zoeken. Hij voorziet zich van proviand, want een groot gedeelte van het traject moet te voet worden afgelegd. Onderweg wordt hij in een dorpje in een cafetaria gastvrij ontvangen en krijgt voor zijn lunch zoveel te verstouwen dat hij het meegenomen lunchpakket niet nodig heeft. Daarna begeeft hij zich weer op weg. In een uitgestrekt bosgebied ontmoet hij een oude vrouw die een veel te zwaar beladen mand meedraagt. Het vrouwtje heeft ook honger, want door het voortdurend hout sprokkelen is zij nauwelijks aan eten toegekomen. Old Shatterhand, hier de jonge May, geeft haar zijn meegenomen lunchpakket en de vrouw dankt de jongeman, die zij herkent als de jonge linguïst, die vaak bij de professor kwam. Zij vertelt hem dat zij weduwe is en dat haar zoon naar Verenigde Staten is geëmigreerd om daar als schoenmaker zijn geld te verdienen. Nu woont zij in bij haar neef die kousenmaker van beroep is. Hij is getrouwd en heeft vijf kinderen, waarvan er één, Franz, een getalenteerd violist is. De jongeman neemt de korf van haar over en wandelt samen met haar naar het dorpje Ottenstein waar hij haar afzet bij het huisje van de kousenmaker Vogel. Een jong meisje genaamd Martha opent de deur, neemt de mand in ontvangst en laat de oude vrouw binnen. De jonge linguïst gaat de professor opzoeken die iets verderop woont. De volgende dag bezoekt hij de familie Vogel om te ontdekken hoe getalenteerd Franz is. Tijdens zijn bezoek raakt hij ervan overtuigd dat Franz inderdaad een groot muzikaal talent heeft. Het gezin is echter arm en heeft geen geld om de jongen een goede opleiding te laten volgen. Na zijn vertrek van het gezin neemt hij daarom contact op met de dirigent van een orkest in Dresden, die op zoek is naar een vervanging voor zijn eerste violist, die wegens ziekte is uitgevallen. Hij probeert deze ervan te overtuigen dat de jonge Franz Vogel een buitengewoon muzikaal talent heeft. Samen besluiten ze de familie Vogel nogmaals op te zoeken. Bij die gelegenheid raakt de dirigent overtuigd van de muzikaliteit van de jongen en hij belooft het gezin de kosten van diens opleiding voor zijn rekening te nemen. Later blijkt dat Martha ook muzikaal talent heeft. Zij heeft een mooie zangstem (mezzosopraan)

De jonge Martha is ervan overtuigd dat de plotselinge voorspoed die het gezin Vogel doormaakt te danken is aan de jonge linguïst. Zijn ontwikkeld gevoelens van verliefdheid voor deze en zij laat hem ook niet onberoerd. Hij stelt zich echter de vraag, kan de prairiejager Old Shatterhand, die naam heeft hij dus reeds, naast zijn reizen ook een gezinsleven voeren? Hij probeert die gedachte van zich af te zetten.

Als hij later van een van zijn reizen terugkeert, merkt de prairiejager dat Martha zich tot een knappe jonge vrouw heeft ontwikkeld en ook enige successen heeft

geboekt met zangoptredens, samen met haar broer Franz. Kort daarna leert hij een man kennen die zich Konrad Werner noemt en die hem vertelt dat hij door het bezit van een oliebron in Californië rijk is geworden. Beiden gaan een concert bezoeken waarbij Franz en Martha Vogel optreden. De oliemagnaat is helemaal hoteldebotel van Martha en wenst deze tot vrouw, zeer tegen de zin van de prairiejager. Martha blijkt naderhand toch te trouwen met de oliemagnaat, maar blijft wel gevoelens van liefde koesteren voor de jonge linguïst, die zij tot dan toe niet kent in zijn rol van Old Shatterhand. (Tot zover dit intermezzo).

2.2 De gouden kooi

Het volgende stukje komt voor in de roman Krüger Bei (Gesammelte Werke 21), is echter niet in de vertaling van deze roman in het Nederlands overgenomen.

Na de afwikkeling van de zaken met de emigranten in het vorige deel reizen Winnetou en Old Shatterhand door naar Californië, waar zij in San Francisco een ontmoeting hebben met de voormalige kousenmaker Vogel en diens vrouw en zijn dochter Martha. De heer Vogel vertelt aan de heer May – Old Shatterhand dus – dat Konrad Werner aan de drank is, dat zijn zaken worden beheerd door een zekere Potter en dat hij de oliebron op aanraden van Potter voor drie miljoen dollar heeft verkocht. Als bij een ontvangst, van Winnetou en Old Shatterhand in de villa van Werner, deze laatste en Potter plotseling verschijnen komt het tot een onverkwikkelijke scene. Werner is halfdronken en wil zijn vrouw hardhandig aanpakken. Winnetou grijpt echter in en springt in de bres voor Martha. Old Shatterhand zegt Potter de wacht aan. Winnetou gooit een goudstuk op tafel, daarmee ervan blijk gevend dat hij niet wil profiteren van het geld van de miljonaire.

2.3 Winnetou bij de bedoeïenen (KMP 11 hoofdstukken 3 t/m 14)

Na voorgaande gebeurtenissen geeft de verteller aan dat hij enige maanden thuis blijft en daarna naar de Oriënt vertrekt waar hij 20 maanden blijft. Van deze lange reis teruggekeerd blijft hij enige tijd thuis, in Dresden, waar hij oefent met een zangvereniging. De kastelein van het verenigingslokaal komt hem op een goede dag melden dat er twee heren voor de deur staan, een jonge vent en een donker gekleurde man. Deze laatste blijkt Winnetou te zijn, die zijn vriend Old Shatterhand, vergezeld van de jonge Franz Vogel, komt opzoeken, hem niet thuis aantroef en bij navraag naar het verenigingslokaal kwam. In de woning van Old Shatterhand wordt deze dan door Winnetou en Franz Vogel op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen die zich intussen hebben voorgedaan zoals die in het voorgaande zijn beschreven. De zaakwaarnemer van Konrad Werner – Potter – heeft door verkeerde beleggingen het vermogen van Werner erdoor gejaagd, waardoor deze laatste nu failliet is en zijn bezittingen heeft moeten verkopen. Het relatief geringe bedrag dat hij van de verkoop van zijn eigendommen nog overhield heeft Werner verzopen. Martha en Franz wisten nog enige tijd het hoofd financieel boven water te houden door het geven van concerten. Gelukkig troffen ze in San Francisco Winnetou aan die daar om een bepaalde reden moest zijn en vroegen

hem om hulp. Die bood deze graag aan. Hij zou Potter ter verantwoording roepen. Toen werd door een postbode een officieel schrijven bezorgd, waarin werd medegedeeld dat de schoenmaker Hunter, broer van de moeder van Franz en Martha Vogel, en meervoudig miljonair, was gestorven. Hunter had een zoon en erfgenaam, Small geheten, die echter in de Oriënt spoorloos is verdwenen. Als deze laatste zou zijn overleden, zijn Franz en Martha Vogel erfgenamen van het vermogen van Hunter. Old Shatterhand herinnert zich de brief die Jonathan Melton aan zijn oom Harry heeft geschreven en waaruit duidelijk blijkt dat Melton zich het vermogen van de overleden Hunter wil toe-eigenen. . Besloten wordt om naar de Oriënt te reizen, te beginnen in Kaïro, om de jonge Hunter op te sporen en zo mogelijk te redden. Franz Vogel gaat niet mee. Winnetou gaat wel mee maar zal in vermomming reizen als een Somalische koopman.

In Kaïro komt het vervolgens tot een ontmoeting met sir Emery Bothwell, zwager van de andere bekende Engelsman Sir David Lindsay. Ook hij zit achter Small Hunter aan, die echter in werkelijkheid Jonathan Melton blijkt te zijn. De echte Small Hunter is nog steeds zoek., maar zou zich in Tunesië ophouden. De drie vrienden raken 'bevriend' met de valse Hunter die een boot heeft gehuurd om naar Tunesië te reizen. Emery Bothwell en Old Shatterhand krijgen samen een kajuit toegewezen, terwijl Winnetou de kajuit deelt met Melton. Midden in de nacht sluipt Winnetou naar de kajuit waar zijn vrienden verblijven. Hij heeft de beurs van Melton weten te bemachtigen en besloten deze even te 'lenen' om zich van de inhoud ervan te overtuigen. Er worden verschillende waardepapieren in gevonden en de vrienden weten waar ze aan toe zijn. Winnetou stopt de beurs ongemerkt weer terug in de tas van Melton.

In Tunis aangekomen bezoekt Old Shatterhand/Kara Ben Nemsi zijn vriend Krüger Bei, ook wel de Heer der Heerscharen genoemd. Het gesprek is hartelijk en Krüger Bei spreekt bij die gelegenheid zijn vertrouwen uit de in de luitenant Kalaf Ben Oerik. Uit de papieren die Winnetou tijdens de boottocht tijdelijk van Jonathan Melton had ontvreemd is gebleken dat achter deze naam de vader van Jonathan Melton, Thomas Melton, schuil gaat en dat de echte Small Hunter zich in diens gezelschap zou moeten bevinden. Krüger Bei maakt ook gewag van een conflict met de bedoeïenenstam Oeled Ayar, die weigeren hun hoofdelijke belasting aan de Bei van Tunis Osman Pasja te betalen. Kalaf Brn Oerik is met een groep soldaten uitgezonden om de belasting te innen, maar zou met zijn hele groep gevangen zijn genomen. De prairiejager gelooft maar een deel van het verhaal van Krüger Bei en, zoals later blijkt, krijgt hij ook gelijk. . De Bei stelt zijn vriend Kara Ben Nemsi, Winnetou en Emery Bothwell ook drie Arabische volbloedhengsten uit zijn stal ter beschikking.

De volgende dag verlaat de prairiejager even het gezelschap van Winnetou en sir Emery om met zijn paard een rit door de woestijn te maken. Tijdens die rit vind hij een vrouw en een baby die levend zijn begraven, maar wel nog in leven zijn. Van een derde persoon vind hij een lijk in het zand dat door de gieren is aangevreten.

Hij bevrijdt de vrouw en het kind uit het zand. De vrouw zegt dat ze tot de Oeled Ayar behoort en in gezelschap van de oude man, die waarvan het lijk is aangevreten, op pelgrimstocht was naar Nabbanah, waar het graf is van een maraboet (mohammedaanse heilige). Tijdens die tocht was het drietal overvallen door de Oeled Ayoen en levend begraven. Laatstgenoemde stam leeft in vijandschap met de Oeled Ayar, maar het is een heilig mohammedaans gebruik dat pelgrims te allen tijde met rust worden gelaten moeten worden. De Ayoen hebben deze regel dus geschonden. Hoewel Old Shatterhand aan de vrouw duidelijk maakt dat hij eigenlijk ook een vijand van de Oeled Ayar is omdat hij met soldaten van de Bei van Tunis is meegekomen om de hoofdelijke belasting van de Ayar in te winnen vertrouwt de vrouw zich na enig overreden van de prairiejager toch aan hem toe.

Na weer verenigd te zijn met Winnetou en sir Emery heeft het drietal een ontmoeting van een groep van 16 personen die van de stam der Oeled Ayoen blijken te zijn en worden aangevoerd door hun sjeik Farad al Aswad. Door hun stoutmoedige optreden slagen zij erin de hele groep gevangen te nemen en mee te nemen naar de compagnie soldaten aangevoerd door Krüger Bei. Aan deze laatste stelt Old Shatterhand/Kara Ben Nemsi voor om de Oeled Ayoen de bloedprijs te laten betalen voor het doden van een aantal krijgers van de Oeled Ayar en bovendien de levend begraven vrouw schadeloos te stellen voor het haar aangedane leed. De Oeled Ayar zijn daardoor in staat om ook de hoofdelijke belasting aan de Bei van Tunis te betalen. Krüger Bei gaat op dit voorstel in. Voordat dit plan tot uitvoering kan worden gebracht wordt compagnie echter overvallen door krijgers van de Oeled Ayar. Ook Krüger Bei, sir Emery en Old Shatterhand worden gevangen genomen. Alleen Winnetou heeft in het algemene strijdgewoel weten te ontkomen en zint op een plan om zijn vrienden te bevrijden.

In het kamp van de Ayar meldt zich Kalaf Ben Oerik alias Thomas Melton bij de prairiejager die gevangen in een tent ligt. Hij heeft zijn baas Krüger Bei verraden door gemene zaak met de Ayar te maken waardoor deze erin geslaagd is de hele compagnie soldaten gevangen te nemen. De verrader verwacht samen met zijn zoon er met de miljoenen van Hunter van door te kunnen gaan. Old Shatterhand vertrouwt echter op zijn vriend Winnetou. En inderdaad: nadat de duisternis is ingevallen en de wisseling van de wacht heeft plaatsgevonden sluipt het Apacheopperhoofd het kamp in en stelt zijn vriend Sharlih voor om diens plaats als gevangene in te nemen. De prairiejager kan dan bij de soldaten hulp gaan halen. Hij verstaat immers Arabisch en Winnetou niet. Old Shatterhand gaat op het verzoek in en slaagt er zo in de kansen te doen keren. De Oeled Ayar worden omsingeld en ook Thomas Melton wordt gevangen genomen. De 16 Ayoens moeten nu de bloedprijs betalen aan de Oeled Ayar en bovendien de levend begraven vrouw schadeloos stellen. De Oeled Ayar zijn nu in staat om de hoofdelijke belasting aan de Bei van Tunis te betalen. Er kan vrede worden gesloten.

De dag erna wordt in de nabijheid van het kamp van de Ayar een lijk ontdekt. Het blijkt de echte Small Hunter te zijn die door de Oeled Ayar de 'Vader van de

twalf tenen' werd genoemd, omdat hij aan iedere voet zes tenen heeft. Met uitzondering van dit bijzondere kenmerk blijken Jonathan Melton en hij inderdaad een verbluffende gelijkenis te hebben. Onderzoek wijst uit dat Thomas Melton de jonge Hunter heeft vermoord. Nog een dag later blijken de twee Meltons te zijn ontsnapt. Kalaf Ben Oerik alias Thomas Melton heeft een van de soldaten een groot geldbedrag beloofd voor het geval deze hem zou helpen te ontsnappen. Die belofte wordt niet nagekomen en de soldaat in kwestie moet vrezen voor een harde bestraffing door Krúger Bei. De drie vrienden krijgen de Arabische volbloedhengsten van Krúger Bei weer te leen om de Meltons te kunnen achtervolgen.

Tijdens de achtervolging worden de drie vrienden op slinkse wijze in de val gelokt door de sjeik van een bedoeïenenstam die zich de Oeled Mesjeer noemt. Het blijken echter Oeled Ayoens te zijn die hen willen inruilen voor hun oppersjeik Farad al Aswad. Ternauwernood weten de vrienden ook aan deze gevangenschap te ontkomen. Hun achtervolging heeft echter behoorlijke vertraging opgelopen en alleen door het ontvreemden van de beste paarden van de Ayoens kan deze vertraging enigszins worden ingelopen. Aangekomen in Tunis blijken de Meltons er echter al in geslaagd te zijn om met een boot het land te verlaten.

Ook de vrienden slagen er in een boot te bemachtigen. De bootreis verloopt echter niet zo voorspoedig. Winnetou wordt ernstig ziek en moet in Groot Brittannië in de woning van sir Emery enige tijd rust houden. Hij heeft een ernstige gal- en leverkwaal opgelopen en is tot op het bot vermagerd. Old Shatterhand schrijft intussen een brief aan het advocatenkantoor van Fred Murphy te New Orleans waarin hij hem waarschuwt voor de Meltons en hem vraagt ze te laten arresteren zodra ze zich bij hem melden. Drie weken later ontvangt hij een antwoord van het advocatenkantoor waarin onder andere mededeelt dat valse Hunter en zijn vader door de autoriteiten zijn gearresteerd. Tevens verzoekt de advocaat hem om toezending van de schriftelijke bewijzen. Op dit laatste verzoek gaat de prairiejager niet in, want daarmee zou hij alle bewijsstukken tegen de Meltons uit handen geven.

Als Winnetou enigszins is hersteld van zijn ziekte steken de drie vrienden over naar de Verenigde Staten. Kort na aankomst in New Orleans, waar ze tijdelijk hun intrek nemen bij een weduwe Mrs. Elias, meldt Old Shatterhand zich bij het advocatenkantoor van Fred Murphy. Deze laat hem eerst 2 ½ uur wachten voordat hij hem ontvangt. Vervolgens deelt hij de prairiejager mede dat hij geen brief van hem heeft ontvangen en dat de erfenis aan 'Hunter' is uitgereikt. Als Old Shatterhand de brief laat zien die hij van het advocatenkantoor heeft ontvangen komt Murphy tot de ontdekking dat zijn administrateur Hudson – achter deze naam blijkt Harry Melton schuil te gaan – zijn handtekening heeft vervalst en beginnen hem dingen duidelijk te worden. De Meltons zijn er echter helaas met de erfenis vandoor.

Mrs. Elias weet Old Shatterhand te vertellen dat ene Hunter en zijn dienaar ook bij haar hebben ingewoond, maar zich tegenover haar nogal hebben misdragen. Voor de prairiejager is het duidelijk dat het hier om Jonathan en Thomas Melton gaat. De weduwe weet ook te vertellen dat de valse Hunter vaak een bezoek bracht bij een jonge weduwe, genaamd mrs. Silverhill. Achter deze naam blijkt Judith Silberberg schuil te gaan. Haar man, het Yuma-opperhoofd Listige Slang is tijdens een gevecht gedood, maar heeft wel een slot en kostbaarheden aan haar nagelaten. Old Shatterhand besluit deze weduwe eens op te zoeken. Hij maakt zich niet aan haar bekend, maar als ze daar uiteindelijk toch achter komt, sluit ze hem op in haar woning en maakt zich uit de voeten. Onze held laat zich door deze 'opsluiting' echter niet uit het veld slaan. Hij weet toch uit de woning van Judith te ontkomen en besluit samen met Winnetou en Emery de achtervolging op de testamentrovers voort te zetten.

In de Llano Estacado komen de drie vrienden in een zandstorm, die zij ternauwernood overleven. Vervolgens raken zij in gevangenschap bij de Comanches, dit laatste dankzij Jonathan Melton en Judith die hen weten uit te leveren aan het opperhoofd Grote Pijl. Het Comanche-opperhoofd dankt de gelieven Jonathan en Judith door hen van hun hardos te ontdoen, zodat ze kaalgeschoren hun tocht moeten voortzetten. De gevangenschap bij de Comanches is voor onze vrienden van korte duur. Op listige wijze weten ze zich te bevrijden en op de beste paarden van de Comanches te ontkomen.

Na een lange tocht bereiken de drie vrienden de stad Albuquerque in de staat Arizona. Daar komt het ook tot een ontmoeting van Martha en Franz Vogel, die daar een concert geven. Old Shatterhand licht hun in over de stand van zaken. De echte Small Hunter is dood en zij zijn nu de enige erfgenamen van het miljoenenvermogen dat echter in handen is geraakt van de Meltons. Thomas en Harry Melton wonen het concert ook bij. Zij herkennen Old Shatterhand en maken zich schielijk uit de voeten. De drie vrienden besluiten meteen achter de booswichten aan te gaan. Franz Vogel wil ook mee. Winnetou staat het hem toe, mits hij zich van een goed paard voorziet. Martha blijft achter.

Enige tijd later hebben de vier vrienden Thomas en Harry Melton ingehaald. Als deze dat in de gaten krijgen zetten ze hun paarden tot een uiterste galop aan. Daarbij struikelt het paard van Thomas. Thomas wil nu dat beiden op één paard de tocht voortzetten, maar Harry weigert dat. De twee broers krijgen ruzie met als eindresultaat dat Thomas zijn broer Harry dood en de tocht alleen voortzet. De achtervolgers begraven Harry en verlaten dan het treurige oord. (Hier eindigt Winnetou bij de bedoeïenen).

2.4 De dood van Winnetou 1^e deel (hfdst. 1 t/m 10): "Het slot in het oerwoud"

Na de gebeurtenissen in het vorige deel beschreven zetten onze vrienden de tocht voort richting de Sierra Madre, ook wel het Zuñigebergte genoemd. Door het vochtige klimaat in deze streek belanden ze in een hoosbui en zoeken ze onder-

dak om hun kleding te kunnen drogen. Een indiaan die hen schijnt op te wachten en zich voorstelt als een Zuñi biedt hun gastvrijheid aan voor de nacht. Hoewel hij zich aanvankelijk heel vriendelijk gedraagt blijkt hij achteraf toch slechte bedoelingen te hebben. Het blijkt een Yuma-indiaan te zijn die eertijds deel heeft uitgemakt van de groep van het Yuma-opperhoofd Grote Mond, die de Hacienda del Arroyo heeft overvallen. (zie KMP 10: De rotsvesting in Sonora). Hij woont thans in de buurt van het slot – de pueblo – die het opperhoofd Listige Slang aan Judith Silberberg heeft nagelaten. Thomas Melton heeft de in de nabijheid wonende Yuma's verwittigd van de komst van de vier vrienden en besloten wordt hen in de woning van de indiaan te overvallen. De overval mislukt en onze vrienden zijn nu extra op hun hoede. De vrouw van de verraderlijke gastheer, die van haar gewelddadige echtgenoot wil scheiden, besluit de vier vrienden te helpen. Ze wijst hen een weg waardoor ze ongemerkt de pueblo kunnen naderen.

Na de mislukte overval wil Judith met Old Shatterhand en Winnetou onderhandelen. De onderhandelingen mislukken eveneens, maar de helden weten Judith naar haar 'slot' te begeleiden en zo de ingang van de kloof, waarin de pueblo zich bevindt, af te sluiten. Sir Emery zal de ingang bewaken. Voor Franz Vogel en de paarden wordt een schuilplaats gezocht, die echter spoedig door de Yuma's wordt ontdekt. Ze nemen Franz Vogel gevangen om hem als gijzelaar te gebruiken. Old Shatterhand en Winnetou weten hierna op listige wijze door te dringen in de pueblo, waar ze ook Thomas Melton weten te overmeesteren. De sluwte Judith echter weet onze helden in de val te lokken en tijdelijk gevangen te houden. Winnetou en Old Shatterhand die echter niet voor een kleintje vervaard zijn weten zichzelf en ook Franz Vogel te bevrijden en via een geheime gang het slot' te verlaten. Jonathan Melton heeft echter weten te ontkomen. Op een slimme manier komen Winnetou en Old Shatterhand te weten dat deze zich heeft begeven naar de Mogollon-indianen om bij hun opperhoofd Sterke Wind hulp te halen voor de overmeestering van onze helden. De gevangenneming zou plaats moeten vinden in het gebied van de Mogollons bij de z.g. Witte Rots.

Nadat het reisgezelschap de pueblo heeft verlaten komt het tot een ontmoeting met een groep Nyora's, een Apachestam, onder aanvoering van hun opperhoofd Snelle Pijl. Deze vertelt hun dat enkele Nyorakrijgers door Mogollons zijn gedood, waardoor zij de strijdbijl hebben opgegraven teneinde de Mogollons een lesje te leren. Ook weet Snelle Pijl te vermelden dat een reiswagen annex postkoets, waarin zich drie passagiers bevonden - twee mannen en een vrouw. – door de Mogollons is overvallen. Voor Winnetou en Old Shatterhand komt de aangeboden hulp van de Nyora's goed van pas. Hen gaat het er echter alleen om Jonathan Melton gevangen te nemen en de gevangen genomen man en vrouw te bevrijden. Een bloedbad met de Mogollons willen zij koste wat kost vermijden.

Judith is inmiddels met enkele Yuma's het reisgezelschap van onze vrienden nagereisd om hen gevangen te nemen. Haar plan wordt echter tijdig door Old

Shatterhand ontdekt en Winnetou en hij besluiten de kwaadwillende vrouw tijdelijk uit te schakelen door haar uit te zetten in een afgelegen gebied.

Tijdens de voortzetting van hun reis richting de Mogollonbergen heeft het reisgezelschap een ontmoeting met een blanke, die zich als John Dunker voorstelt en die tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog als scout heeft gediend onder generaal Grant. Hij heeft uit het indianenkamp weten te ontkomen en vertelt zijn relaas, waaruit voor Old Shatterhand ook duidelijk wordt dat de andere mannelijke passagier van de postkoets advocaat Murphy uit New Orleans is en dat de gevangengenomen dame Martha Vogel is. Beide gevangenen bevinden zich met een groep Mogollons bij de Witte Rots. De prairiejager besluit, mede op advies van Winnetou, met Dunker naar de Witte Rots te rijden om de vijanden te bespieden. Bij het kamp van de Mogollons aangekomen ziet hij Jonathan Melton in hun gezelschap. Deze probeert het opperhoofd Sterke Wind ervan te overtuigen dat hij een goede vangst zal doen met het gevangenen nemen van Winnetou en Old Shatterhand en nog twee andere blanken. Nadat hij voldoende van de plannen van zijn tegenstanders heeft vernomen besluit de prairiejager nog even de gevangenen op te zoeken om hun een hart onder de riem te steken. Vervolgens sluipt hij naar de tent van Melton en weet daar na enig zoeken de beurs met de miljoenenenerfenis in beslag te nemen.

Terug bij zijn eigen reisgezelschap stelt hij zijn reisgenoten van alles wat hij heeft vernomen op de hoogte. Van de Nyora's krijgen ze 50 mensen ter beschikking gesteld om Jonathan Melton, Judith met haar Yuma's en een aantal Mogollons gevangenen te nemen. Zo'n 300 Nyora's zullen, in twee groepen verdeeld waarvan één aangevoerd door Winnetou en de ander door Snelle Pijl de grote groep van de Mogollons onder aanvoering van Sterke Wind tegemoet rijden.

De gebeurtenissen spitsen zich nu toe. Eerst worden Jonathan en Judith met hun aanhang gevangenen genomen. Bij die gelegenheid gooit Jonathan de tas waarin de miljoenen zouden zitten in het water, niet wetende dat Old Shatterhand deze reeds in zijn bezit heeft. Vervolgens worden de gevangenen bij de Witte Rots bevrijd. Advocaat Murphy toont zich daarbij van zijn slechtste zijde. In plaats van dankbaarheid te tonen voor zijn bevrijding eist hij de miljoenen op van de prairiejager. Die overhandigt deze echter aan de rechtmatige erfgenamen, Franz en Martha Vogel. Tenslotte wordt de Mogollons een nederlaag toegebracht, waarin ook Old Shatterhand een groot aandeel heeft. Na de nederlaag van de Mogollons wordt de terugreis aanvaard. Aangekomen bij de plaats waar eerder Thomas Melton zijn broer Harry heeft vermoord, ontruikt eerstgenoemde aan Dunker diens mes en doorsteekt daarmee zichzelf. Judith en haar Yuma's worden onderweg ergens uitgezet. Jonathan Melton wordt in Albuquerque aan de politieautoriteiten uitgeleverd. Franz en Martha Vogel hebben uiteindelijk de erfenis ontvangen, die ze in hun vaderland zullen besteden voor liefdadige doeleinden.

3. De Vertaling

Voor alle Karl May Pockets van het Spectrum werd de Bamberger Editie als uitgangspunt genomen. In dit geval werden voor KM-pocket 11 vertaald de hoofdstukken 8 t/m 16 van Krüger Bei (Gesammelte Werke 21) en de hoofdstukken 1 t/m 6 van Satan und Ischariot (Gesammelte Werke 22). Deze vertaling geschiedde door J Meyknecht-Groosouw. De hoofdstukken 7 t/m 19 van Satan und Ischariot zijn opgenomen in KM-pocket 12 “de dood van Winnetou”, verdeeld over 10 hoofdstukken onder de titel “Het slot in het oerwoud”. De vertaling van deze hoofdstukken vond plaats door P.H. Oosterbaan. Verantwoordelijk voor de hoofdredactie was als altijd dr. F.C. de Rooy..

4. Geschiedenis

De roman “Krüger Bei” werd in het tijdschrift Deutscher Hausschatz gepubliceerd van oktober 1894 tot oktober 1895, evenwel zonder het gedeelte “In der Heimat”. De schrijver was hierover zeer verbolgen en heeft in later jaren ook gezegd dat deze inbreuk op zijn verhaal uiteindelijk tot een verwijdering van het Pustet Verlag in Regensburg, uitgever van genoemd tijdschrift, heeft geleid. Toen de trilogie medio 1896/1897 bij Fehsenfeld in boekvorm verscheen heeft hij het door de hoofdredactie van de ‘Deutscher Hausschatz’ geschrapte, in Duitsland spelende gedeelte echter niet meer in het verhaal geïntegreerd, maar een korte, twee hoofdstukken omvattende, nieuwe versie geschreven. Die verkorte nieuwe versie heb ik gepoogd in het bovenstaande eveneens kort weer te geven (“In de gouden kooi”).

De roman ‘Satan und Ischariot’ werd van oktober 1895 tot augustus 1896 in de “Deutscher Hausschatz” gepubliceerd onder de titel ‘Die Jagd auf den Millionendieb’. Onder deze titel verscheen de roman ook in de eerste Fehsenfeld-boekuitgave (1897). Na de Tweede Wereldoorlog verscheen de roman in de Bamberger Editie onder zijn huidige titel, die tevens de benaming is voor de trilogie als geheel.

5. Beoordeling

Eerder heb ik al vermeld dat de opzet van de trilogie “Satan und Ischariot” nogal ambitieus is. De trilogie heeft beslist ook meer structuur dan zijn eerder geschreven verhalen van de schrijver. Kenmerkend voor de trilogie als geheel is dat ook de liefde een grote rol speelt. De schrijver voert daarbij twee vrouwenfiguren ten tonele die in de voortgang van de handeling een grote rol spelen.

In de eerste is daar de Jodin Judith Silberberg, waarover in het vorige artikel al het nodige is gezegd. Haar geraffineerde, hebzuchtige en manipulatieve gedrag brengt de helden van het verhaal regelmatig in moeilijkheden. In het eerste deel van de trilogie – KMP 10 ‘De rotsvesting in Sonora’ - is haar rol nog niet zo dominant. In het laatste deel van de trilogie – in KMP 11 na het Afrikagedeelte en in

KMP 12 hoofdstuk 1 t/m 10 - speelt zij echter een belangrijker rol dan de Meltons.

Voorbeelden:

- Zij sluit Old Shatterhand in haar kamer op als deze haar in het pension in New Orleans bezoekt.
- Zij doet aan het Comanche-opperhoofd Grote Pijl voorkomen alsof Old Shatterhand verliefd op haar is.
- Zij lokt ook Winnetou en Old Shatterhand in haar 'slot' in de val.
- Zij probeert met haar Yuma's later de helden te overvallen en gevangen te nemen.
- Tenslotte helpt zij Jonathan Melton om de miljoenenenerfenis te bemachtigen.

Haar boosaardigheid blijkt eens te meer uit het feit dat zij kwaad is op Jonathan als deze, na zijn gevangenneming, de tas met de 'miljoenen' in het water gooit. Zij verzoent zich echter weer met hem zodra zij weet dat de miljoenen niet verloren zijn. Ondanks alle moeilijkheden die zij de helden in de weg legt vergrijpen deze zich toch niet aan haar omdat zij een vrouw is. Ze wordt wel tijdelijk uitgeschaakeld.

Absolute tegenpool van de kwaadaardige en manipulatieve Judith is Martha Vogel. In haar schildert de schrijver zijn beeld van de ideale vrouw: mooi, intelligent, moedig, een vakbekwaam zangeres, sensibel en ondanks een lage komaf met verfijnde manieren, kortom een echte dame.. Een vrouw waar een held als Old Shatterhand verliefd op kan worden. Ook Winnetou en zelfs het Mogollonopperhoofd Sterke Wind zijn van haar onder de indruk. Ondanks de schildering van al haar positieve eigenschappen speelt zij in de trilogie echter een geringere rol dan de 'slechte vrouw' Judith Silberberg.

Qua spanning en avontuur worden de hier besproken reisavonturen door geen enkele van de eerder door Karl May geschreven verhalen overtroffen en slechts zelden geëvenaard. Wel zijn er individuele verschillen in de drie delen van de trilogie te constateren, waarbij het 1^e en 3^e deel als beste uit de bus komen. Over deel 2, de roman 'Krüger Bei' – het Afrikagedeelte van "Winnetou bij de bedoeïenen' – zijn de meningen bij de verschillende Karl-May-kenners nogal verdeeld. Otto Forst Battaglia spreekt in zijn boek "Karl May – Traum eines Lebens, Leben eines Träumers" – van een verongelukt Afrikaans tussenvoegsel. Anderen zoals wijlen Walther Ilmer zijn positiever. Voor ons is vooral dubbelrol van Old Shatterhand/Kara Ben Nemsis interessant waarmee ook de identificatie van de ik-figuur met de persoon Karl May begint. In later jaren zal deze identificatie, getuige de vele processen, hem opbreken.

Al met al is de eindconclusie dat Karl May van de boeken die hij vóór 1900 schreef met de trilogie 'Satan und Ischariot', ondanks de breuk in deel 2 - waaraan niet alleen de schrijver zelf schuld had – enige van zijn beste verhalen heeft geschreven. Behalve spannende avonturen ontwikkelt de geschiedenis van de opsporing van de Meltons zich ook tot een ware detectivestory op internationaal niveau. Kortom: de lezer komt in grote mate aan zijn trekken.

6. Bronnen

1. Artikel van Walter Illmer bij "Krüger Bei / Satan und Ischariot" op de website van de Karl May Gesellschaft.
2. Otto Forst Battaglia "Karl May – Traum eines Lebens, Leben eines Träumers" Beiträge zur Karl-May-Forschung, deel 1, uitgave Karl May Verlag 1966.
3. Der geschliffene Diamant, uitgave Karl May Verlag 2003.
4. Karl May Chronik, delen I (1842-1896) en II (1897-1901).
5. Herman Wohlgshaft: Karl May, Leben und Werk" , zweiter Band (2005)
6. Het Internet.